

Jessi Jokelainen vas ym

Talousarvioaloitemäärärahan lisäämisestä Rikosuhripäivystyksen toimintaan (200 000 euroa)

Eduskunnalle

Rikosuhripäivystys on vuonna 1994 aloittanut rikosten uhrien tukipalveluita tuottava toimija, jota ylläpitävät Suomen Punainen Risti, Ensi- ja turvakotien liitto, MIELI Suomen Mielenterveys ry, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Suomen Setlementtiliitto ja Kirkkohallitus.

Rikosuhripäivystyksen asiakkaista suurin ryhmä ovat lähisuhdeväkivallan uhrit ja seuraavaksi suurin seksuaalirikosten uhrit. Kolme neljäsosaa asiakkaista on naisia. Rikosuhripäivystyksellä on ollut merkittävä rooli myös muun muassa Vastaamo-tietomurron uhrien tukemisessa. Rikosuhripäivystyksen palveluissa oli vuonna 2023 yhteensä 31 500 asiakasta. Asiakkaiden määrä on vuodesta 2014 vuoteen 2023 yli kuusinkertaistunut.

Rikosuhripäivystys vastaa Suomessa EU:n uhridirektiivin mukaisten uhrien yleisten tukipalveluiden toteuttamisesta, mitä varten oikeusministeriö on antanut julkisen palveluvelvoitteen vuosille 2018–2027. Rikosuhripäivystys vastaa palveluvelvoitteen puitteissa myös terrorismintorjuntadirektiivin edellyttämästä valmiudesta, jonka mukaan uhrien tukipalveluiden tulee olla saatavilla välittömästi terrori-iskun jälkeen.

Rikosuhripäivystyksen valtionavustus uhrien yleisten tukipalveluiden toteuttamiseen on pitkään pysynyt suhteellisen samalla tasolla. Nyt Rikosuhripäivystyksen toimintaan esitetään talousarvioesityksessä 200 000 euron leikkausta. Avustusta esitetään ensi vuodelle 4 735 000 euroa.

Kustannusten samaan aikaan kasvaessa Rikosuhripäivystyksen toimintaa uhkaa sopeuttaminen, jossa muun muassa palveluiden sisältöjä ja asiakkaan saaman palvelun laajuutta joudutaan arvioimaan. Viime kädessä sopeuttamistoimet tarkoittavat sitä, että rikoksen uhrien saamat palvelut heikkenevät, vaikka tarve olisi päinvastoin palveluiden vahvistamiselle johtuen muun muassa pitkittyneistä rikosprosesseista ja suuresta asiakasmäärästä. Kustannusten kasvun vuoksi toiminnan säilyttäminen nykyisellä tasollaan edellyttäisi kokonaisrahoituksen nostamista. Samaan aikaan Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskukseen STEA:n leikkaukset uhkaavat merkittävästi vaikuttaa rikoksen uhrien saamaan tukeen.

Rikosuhripäivystyksen rahoituksen leikkaaminen uhkaa esimerkiksi ihmiskaupan uhrien erityistukipalvelua. Muuta vastaavaa palvelua Suomessa ei ole, eikä mikään toinen toimija tarjoa tukipalveluita työvoiman hyväksikäytön uhreille. Palvelu tavoittaa ihmiskaupan uhreja, jotka eivät ole pystyneet tai uskaltaneet hakeutua viranomaispalveluiden piiriin. Rikosprosessituen lisäksi

Talousarvioaloite TAA 16/2024 vp

uhreille tarjotaan neuvontaa ja apua liittyen esimerkiksi uhrin oikeusturvaan ja oikeuksiin, palveluihin sekä oleskeluoikeuteen. Uhreja autetaan esimerkiksi tutkintapyyntöjen laatimisessa poliisille ja ohjautumisessa muihin viranomaispalveluihin ja järjestöille, ammattiliitoille sekä oikeusavustajille. Palvelun avulla voidaan myös paljastaa merkittävä määrä vakavaa rikollisuutta.

Oikeusministeriö on myös muun muassa lopettamassa Rikosuhripäivystyksen peruspalveluihin kuuluvan todistajantukitoiminnan rahoittamisen.

Uhrien tukipalvelun rahoituksen supistaminen ei ole johdonmukaista myöskään uhrien asemaa koskevan EU:n säädöskehityksen näkökulmasta. Tuoreet ihmiskauppadirektiivin muutokset, tuore naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjuntaa koskeva direktiivi ja parhailaan neuvoteltava uhridirektiivin muutos pyrkivät vahvistamaan uhrien tukipalveluita. Olisi hyvin lyhytnäköistä, että Suomessa ei taattaisi riittävää ja pitkäjänteistä rahoitusta maan suurimmalle rikoksen uhrien tukipalvelulle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta lisää 200 000 euroa momentille 25.01.50 Rikosuhripäivystyksen toimintaan.

Helsingissä 4.10.2024

Jessi Jokelainen vas
Veronika Honkasalo vas
Timo Furuholm vas
Mai Kivelä vas
Johannes Yrttiaho vas
Laura Meriluoto vas
Pia Lohikoski vas
Anna Kontula vas
Aino-Kaisa Pekonen vas
Minja Koskela vas